

..... [p1]

[Laudetur Jesus Christus]¹

Eerweerde Heer en Meester,²

Ge zoudt bijkans niet kunnen gelooven hoe danig uw wijze en moedgevende brief ons heeft verblijd en hoe hij heeft rondgereisd onder de oogen van al wat hier maar iet of wat aan zijn taal houdt. Hertelijk en welgemeend zijt gij van ons allen bedankt die u beloven dat zij de moed niet gauw in hun schoenen zullen laten zakken.

Wij zullen ons dan eens sterk en voor goed aan 't woorden rapen zetten; allewijl en gaat dat zoo schouw³ goed nog niet, maar onder 't verlot kunnen wij bij de oude pekes en mekes thuis gaan kazelen⁴ en kallen⁵ zooveel wij 't goedvinden en zóó een goede dikke zang oesten, bijzonder daar verschillende dutsche kameraden er hen ook zullen meê bezig houden.

Na 't verlot hebben wij dan onze zangen te dorschen en te wannen.⁶

Engelsch hebben wij al een heelen tijd lang geleerd, zoodat wij, als 't nuttig is, binnen kort al te lichtelijk aan 't Angelsaksisch zullen mogen beginnen. - Wij zullen dan de verzamelde woorden zóó op schrijven wie ge gezeid hebt. Versta ik het krek,⁷ dan zullen er 16 woorden op twee blaâr papier staan en zóó bijv 8 woorden met a op 't eerste blad, en weêr acht met b op 't tweede enz.

Ge zegt ook in uwen brief dat wij Limburgsch

.....

1 Vertaling (Latijn): Geloofd zij Jezus Christus.

2 Gepubliceerd in A. Cuppens, De eerste "'t Daghetjongens" en Guido Gezelle. In: 't Daghet in den Oosten: 26 (1910) 4, p. 49-53. Cuppens noteerde in voetnoot: "Antwoord op [G.G.'s eersten brief](#). Zijn antwoord op dezen brief en eenige andere zijn - en 't is eeuwig spijt! - verloren geraakt."

3 Dialect voor 'bijzonder', dus dat gaat niet bijzonder, niet erg goed.

4 Gezellig babbelen.

5 Babbelen, praten.

6 Zang = bundeltje of handvol aren, na de eigenlijke oogst op het veld bijeengeraapt en al dan niet samengebonden. Wannan = kaf van koren scheiden.

De betekenis is figuurlijk: "Na 't verlot moeten we dan onze woordenooft selecteren".

7 juist

..... [p2]

zouden schrijven. Goed, maar dat is nog zoo gemakkelijk niet. Schrijven en schrijven is twee! Limburgsche woorden er in smakken⁸ dat zullen wij wel, maar zoodanig schrijven dat zij seffens hooren dat het uit Limburg komt!

Zouden wij bijv de ij = î mogen schrijven, zóó zouden wî schrîven meugen op 't papier zetten in de plak van die leelijke ij?

Zouden wij mogen zetten, zuutekes aan, het kindeken zîn vutekes enz in plaats van zoetjes aan?

Zouden wij I(ch) mi(ch) di(ch) u(ch) meugen zeggen? En eindelijk of eindelijk (?), hoe zullen wij, beginnende jongens, toch komen te kennen welke woorden zuiver en gangbaar Vlaamsch zijn? -

Nog Wat over moorrup⁹ een duitscher of eêrder een Belg van de grenzen heeft mij doen weten dat men te zinnenst moothöffer = mot-heffer zegt voor mol en in 't [hoogduitsch]: maulwürf.¹⁰ Dat zou even zoo redelijk zijn als moorrup, niewaar?

Wij hebben Limburgers en Walen uitgevraagd voor 't woord arlêm of arlám: Nieverants en hebben wij iets anders gevonden dan 't woord alärm voor: huisruzie of wel in: 't luidt alärm.- (Beering, Zonhoven enz)

.....

8 MNW 1250-1550: "Smac()ken: Eig. slaan met een daarmede gepaard gaand geluid, met een klap (vgl. eng. to smack, "met de zweep klappen"); vervolgens smijten (dat ook eigenlijk "slaan" beteekent), hoorbaar werpen."

9 A. Cuppens, De eerste "'t Daghjetjongens" en Guido Gezelle. In: 't Daghjet in den Oosten: 26 (1910) 4, p. 50 noteerde Cuppens de volgende voetnoot: "Dit w. werd door C. L. gezet op het woordenlijstje dat wij G. G. zonden, verwekte veel zoekens en veel schrijvens tusschen G. G. en zijne nieuwe leerlingen. Doch zijne brieven zijn verloren; onze brieven, en, onze minste prullekes en papierlingskes heeft de goeden man bewaard als heiligdom!"

G. Gezelle, Mollepooi, molleplooi, molleprooi. In: Loquela: 12 (Oostermaand 1886) 5, p. 94: "(...) Moldewerp, moudewerp, (Hoffmann v. F.'s Glossarium Belgicum), molworp (Richey, Kiliaen, Ten Kate, en aⁿ), ijslandsch moldwarpa; eng. (Shakspeare) (sic), moldwarp, (Wyclif) moldwerp; limburgsch moollup, moorrup, mollup, molp (...) Dit schoon oud w., dat wij zoo deerlijk ingekort en gebloksteert hebben, beteekent dus eigenlijk het molle werpende, het losse eerde opstekende dier."

10 G. Gezelle, Mollepooi, molleplooi, molleprooi. In: Loquela: 12 (Oostermaand 1886) 5, p. 94: "De hoogduitschen alleen hebben mullworp, hun oud en echt volkswoord, in den ban gedaan, om in zijne stede een wanduitsche maulwurff (muilwerp) als beschaafde heerentale (voor altijd?) te aanveerden."

te Beeringen zeggen zij voor mook¹¹ moek, maar 't woordt¹² beteekent daar wat anders als maag. 1° de darm of zak waar de uitwerpsels van een beest inzitten 2° Pens van een koe bijv. Zoo heeft men te Beeringen de moek eener koe en de keuningskop¹³ of de kleinere zak die aan de moek hangt, geloof ik.

Ik zet hier een stuksken verzen van Mr Lenaerts achter, om u eens laten te oordeelen of dat al redelijk Limburgsch zijn zou.

..... [p3]

Van een slum waterblommeken.

Middel in een droomend graafken

Bloeide een blom - en liet heur blad

En heur' groote witte kellik

Zuutekes golvelen op het nat.

"Kik! Waarveur, zoo zei een schaaapke

gees du daar in 't graafke staan?

In het water, - lieflik blommeke,

Kiekt dich immers niemand aan!

Kom hier op de groeze¹⁴ bloeien

.....

11 WNT 1500-heden: "In Z.-N. bekend als naam voor de eerste maag van herkauwende dieren, ook wel voor pens of buik in ruieren zin, ook van een mensch."

In zijn [antwoordbrief](#) aan A. Cuppens vraagt G. Gezelle: "Is peddemook puiderek, ova etc. ranarum."

12 Sic.

13 C. Kiliaan, *Etymologicum Teutonicae Linguae* (ed. F. Claes s.j.). Den Haag: Mouron, 1972, p. 252: "Koninghs-hoofd: *Ventriculi bubuli pars posterior*." Vertaling (Latijn): het achterste deel van de maag van een koe (= lebmaag).

14 F. Debrabandere, *Limburgs Etymologisch woordenboek*. Leuven: Davidsfonds, 2011, p. 137-138: "Groeze, of was 'croissance' (Lambrecht), *groese, groeyssel* 'groeikracht', *groese, groense* 'grasperk' (Kiliaan)."

Waar de wind dich wiegewaait = aait”

En het bieke mit zin vlerkjies

Heel den dag din kelksken aait”

-”Neen, mijn vrindje, sprak dat blommeke,

Ik sta goed hier in dit vocht -

Vindt min wortel hier gin voedsel

En min blad gin frisse locht?

Op de groeze spelen schaapkes,

Die gaan peuzelen aan min blâren,

En in al hun vroolik huppelen

Zelfs min kellik niet en sparen”

—
En dit:

Van twee Zielen ¹⁵

Ik zag een zieleke rîzen

Ten Hîmel, lief en licht

Zoo zoetekes lachen terend,

En de onschuld op zîn gezicht.

Gelîk een witte duive

.....

15 Gepubliceerd in A. Cuppens, De eerste “t Daghetjongens” en Guido Gezelle. In: ‘t Daghet in den Oosten: 26 (1910) 4, p. 51. Cuppens noteerde in voetnoot: “Dit versje kwam later, in minder Limburgsch (!) getinte vorm in mijn ‘Verzekens’.”

Die kleppert, bli te moed

Door 't blauw der locht, zoo rees het,

Dat vroolik zieleke zoet.

Het was een kinderzieleke,

Dat god al bî Hem nam

Tot lust van zîne heiligen

Toen 't uit de doopvont kwam

xx

x

[p4]

'k Zag nog een ziele klimmen

x

Ten Hîmel, sterk en groot,

Liedeken, op de wijze: Het was

En 't was een manneziele

een Herder vroegh op-gestaen

Die opvloog uit den nood,

(op de onnozele kinderen)

Het merk van strîd en stormen

Martelaerkens weest gegroet/

Op veurhoofd en op kroon,

Die Herodes heel verwoet/

En tranen van berouw nog

Als bloemkens te vroegh gepluckt

Op heure rouwe koon.¹⁶

Uyt u jonck leven heeft geruckt.

Heur klonk zoo jubelend tegen

Even zoo d'opgaende Roos

.....

16 Rouwe koon = rode wang.

De groet van 't Hîmeldiet: ¹⁷	Vroegh verliest haer schoone bloos
Het machtig galmen terend	Als zij door te windigh weer
En grootsche zegelied....	strunckelt ¹⁹ van haer steeltjen neer.
xx	Gij zijt de eerste offerandt/
x	Die aen Christus zijt geplant/
En 'k dacht, ik zal wie de eerste	En onnosel met u kroon
Och arme! niet rîzen, God,	Speelt voor Godts verheven throon.
Maar, klimme 'k eens wie die tweede	Lof zij Vader/ Soon en Geest/
U dankend voor dat lot. ¹⁸	Die u droegh uyt dit tempeest/ Van dees werelts woeste zee Heeft gebrocht in d'hemels ree.

Arthur komt mij daar zeggen dat hij niets heeft kunnen vinden over de gevraagde woorden.

Dus moet ik den brief sluiten, u hertelijk groetend in [*Christo*], Eerweerde heer en meester.

August Cuppens

Luik, 22st Juni 1883.

.....

17 Diet = volk, lieden, in het algemeen lat. *populus*, *gens*.

19 Strunckelen = strunkelen, stronkelen, struikelen, vallen.

18 Hieronder staat een afscheidend krulletje.

P.S: Ik heb hier drij oude boeken liggen / 1^e De kleyne christelycke Academie, dat is de oeffen-plaetse der geleerdheydt, vergadert door JB. V. L. P. op-gedraegen aen het minnelijck kindeken Jesus, den leeraer en minnaer, den loonder en kroonder der catholycke jonckheydt Approbatie 1718²⁰ 2^e Den Spieghel der Jonckheydt, dienende voor alle Jonckheydt / d'eerbaerheydt ende deught beminnende tot eenen Spieghel enz ... Rethoryckelyck ghemaect bij H.A. - t' Antwerpen bij Hieronymus Verdussen / op de groote merckt in Sinte Augustinus (geen jaartal). 't Zijn verzen, maar 't boek is niet volledig. Onder letterkundig opzicht geen vets²¹ weerd. 3^e Korte ende geluckige Reyse van Broeder Jan vander Linden naer 't heilygh Lant.²² ook niet volledig. Daar staat kerkzang in vertaald, onder andere stukjes dit hierboven x dat er lief uitziet. Zoo gij trek zoudt hebben in die oude klommels²³ voor dit of voor dat, zend ik ze seffens op. A.C.

.....

- 20 Hendrik Jozef van Susteren (Amsterdam, 22 juli 1668 - Brugge, 24 februari 1742) gaf in 1718 zijn approbatie of imprimatur om dit schoolhandboek voor leerlingen te drukken. Het boek is ontelbare keren herdrukt en heeft hele generaties leerlingen leren lezen en katholiek gevormd.
- 21 F. Debrabandere, *Limburgs Etymologisch woordenboek*. Leuven: Davidsfonds, 2011, p. 426: "Vets, vetsem, zn.: vezel, rafel. Ook *geen vets* 'geen lor, geen snars'." Dus: waardeloos in letterkundig opzicht.
- 22 Op iedere linkerpagina van het werk staat de titel '*Korte en geluckige Reyse*' afgedrukt, terwijl het titelblad een afwijkende titel vermeldt. Vermoedelijk ontbrak dit titelblad in het onvolledige exemplaar dat Cuppens ter beschikking had. Het door hem overgeschreven lied is aanwezig in het tweede deel. In de Erfgoedbibliotheek Conscience is er exemplaar beschikbaar van 1633 (nr.718977:1 [C2-558 d]). Het liedje staat in dl. 2, op p. 24 dat over de terugreis gaat: *Het wederkeren of tweede deel van de Heerlyke ende gelukkige reyze naer het heylig land ende stad van Jeruzalem [...]*. De tekst wijkt echter af van de door Cuppens overgeschreven versie; zo leest men hier 'Herders' in plaats van 'Herodes', en wordt consequent een eind-g gebruikt waar Cuppens een eind-gh noteerde. Cuppens beschikte over een andere uitgave.
- 23 F. Debrabandere, *Limburgs Etymologisch woordenboek*. Leuven: Davidsfonds, 2011, p.196: "Klommel, knommel, zn.: prul, lor, waardeloos ding, versleten kledingsstuk."

Briefbeschrijving

Verzender	Cuppens, August
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	22/06/1883
Verzendingsplaats	Luik
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens.
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens.
Gepubliceerd in	De eerste "t Daghetjongens" en Guido Gezelle. / door August Cuppens. - In: 't Daghet in den Oosten. - Jrg. 26 (1910) nr.4, p.49-53

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	1 dubbel vel, 210 mm x 135 mm papier, wit papiersoort: 4 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	5342
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.11651

Inhoud

Incipit	Ge zoudt bijkans niet kunnen gelooven hoe
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	22/06/1883, Luik, August Cuppens aan [Guido Gezelle]
Editeur	Miet Hubrechts; Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2026
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be.

Citeren Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
